

## Tri želje

gotovo vsakega človeka se glase: zdravje, dolgo življenje in bogastvo, ali oboje poslednje mormo doseči le tedaj, ako posedujemo prvo, namreč zdravje. Zato je ravno sedaj v

splošno začudenje v imenu Radičevcev, torej tudi v imenu Pucelj in Kelemina izjavil, da so proti izplačilu 20%, ki so jih pri žigosanju kron našemu ljudstvu odvzeli.

Zbornica je v načelu sprejela proračun in potem prešla v podrobno razpravo o proračunu. Naši poslanci so seveda glasovali proti, a Pucelj in Kelemina za proračun.

## Kaj bo z 20% odtegnjenimi bankovci?

Naši poslanci zahtevajo, da država vrne odvzeti denar — radičevci so proti izplačilu.

Beograd, 27. februarja 1926.

Poslanec Ivan Vesenjaj je dne 25. februarja ob priliki glavne razprave o državnem proračunu v imenu poslancev SLS govoril o krivici, ki jo počenja vlada s tem, da noče plačevati 20% odtegnjenih, katere je odvzela našemu ljudstvu pri kolekovanju kronskih bankovcev. Posl. Vesenjaj je zahteval, naj vlada izplača tistih 20%, ker je po zakonu to dolžna storiti.

Za Vesenjajem je nastopil Radičev poslanec Anton Babič, doma iz Hrvatske. Ugovarjal je naši zahtevi po izplačilu omenjenih 20%. Izjavil je, da je ob Božiču prehodil svoj okraj in je ob tej priliki vprašal hrvatske kmete, ali smatrajo za potrebno, da država vrne ta odvzeti denar. Babič, ki je govoril v imenu Radičeve stranke, je glasno povdaril v imenu Radičevih Hrvatov, da državi ni treba vrniti ljudstvu 20% zaostanek od žigosanih kronskih bankovcev.

Poslanci SLS so skočili kvišku in so glasno protestirali proti taki škodljivi izjavi. A Babič je naprej vstrajal pri svoji zahtevi, da ni treba vrniti odvzetega denarja. Pucelj in Kelemina se nista ob tej priliki prav nič zganila. S tem sta soglasala z Babičem. Pucelj se v svojem govoru, katerega je poslušalo samo nekaj poslancev, ni prav nič zavezal za izplačilo 20% in za izplačilo vojnih posojil, četudi na shodih govori o tem in daje vsakovrstne obljube.

Drugi dan, t. j. dne 27. februarja, je naš poslanec Pušenjak v svojem govoru, v katerem je ostro obsojal slabo gospodarsvo Pašić-Radičeve vlade, zopet zahteval izplačilo 20% odtegnjenih. Poslanec Radičeve stranke Andrej Kelemina se je oglasil proti in je menda prvo krat, kar sedi v narodni skupščini, izustil tri besede: »Zahtevati je lahko.« Poslanec Žebot ga je zavrnil z ostrim meddicem: »Radičevci tega poglavja tukaj nočejo slišati, na shodih pa govori, kako bodo vrnili denar. Država je ljudstvu ta denar dolžna, ona nam ga mora vrniti.« Ko je Pušenjak dokazoval, da so vsi pošteno čuteči moške za to, da se ta denar vrne, so Radičevci zopet začeli murmati, češ, da odtegnjenih 20% in vojnih posojil ljudstvu ni treba vrniti. Poslanec Palež zaključil: »Vrnite nam, kar ste nam dolžni!« Žebot vzdihne: »To je navaden rop, ne pad na žep državljanov.« Pušenjak nadalje dokazuje,

Ni imel mirne vesti. Ves tisti dan se je boril s poštenjem in s sebičnostjo, nazadnja pa je zmagala sebičnost.

Seveda je moral še vedeti, ali se je Trzan res odrekel dedščini. In pa, kaj pravi Arnot. Dobro bi bilo, je zasodil, če bi šel v Pariz. Zato mu je prišla zadeva s nakazilom kakor nalašč.

Odločil je, da pojde v dveh dneh v Baltimore. Pred odhodom tisti večer pa je še imel dolg pogovor z Ino zaradi poroka.

Mudilo se mu je. Predlagal je, naj bo poroka po njegovem povratku iz Baltimore.

»V Pariz moram zaradi nakazila. In na Angleško tudi, na posestva. In rad bi videl, da bi me spremljala — moja žena.«

»Priprave ne bodo gotove do tistikrat«, se je izgovarjala.

»Priprave —? Koliko časa pa potrebujejo tiste priprave?«

»Najmanj mesec dni.«

Upala je, da ga bodo posli v Parizu in na Angleško tem zadržali še najmanj dvakrat toliko časa. Zavedala se je, da je dala besedo, vedela je tudi, da jo mora držati. Pa čim bolj se je mošežavlekle, tem ljubše ji je bilo.

Clayton je odpotoval v Baltimore in se čez teden vrnil. Iznova je prigovarjal Ino in pravil, da bo počakal tisti mesec na priprave.

Pa dnevi so minevali, Ine je našla vsak dan drug odgovor in nazadnje je moral Clayton sam v Evropo. Obljubil je, da bo pisal.

Res sta prišli dve pismi, nato pa je Clayton utihnil in ni dal več glasu od sebe.

pravi čas upozorenje, da se tudi neznatne znake vratobola pokašljevanja, hripavosti, krčev ali nahoda in bolečin v udih ne sme zanemariti. Vedno in vedno slišimo hvaliti kot dobro, bolečine olajšujoče domače sredstvo in kosmetikum že skozi 27 let priljubljeni Fellerjev blagodišeči »Elsaflud«, tudi pri revmatičnih bolečinah. Močnejši in krepkejšega delovanja kot francosko žganje. 6 dvojnatih

da je vlada po zakonu iz l. 1922-23 dolžna vrniti odvzeti denar. Če radičevci sedaj pomagajo finančnemu ministru dr. Stojadinoviču in pravijo, da ni treba vrniti teh 20%, so torej sokrivi in soodgovorni na tem ropu. Poslanec Žebot zaključil: »Eksekutorje pošljite nad Stojadinoviča!« Kelemina nekaj mrmra. Poslanca Sušnik in Škoberne ga zavrne: »Kelemina ne ve, kaj govori. Žalostno, da tu v Beogradu nastopate proti Slovincem!«

Tako so radičevci v narodni skupščini celo javno nastopili proti izplačilu zaostankov 20%. Tega žalostnega in škodljivega nastopa ne moremo tajiti. Samo, da se priku-pijo Srbom, Pašiću in finančnemu ministru, govori in glasujejo radičevci v Beogradu proti zahtevam slovenskega ljudstva.

Taki so! Slovenija zapomni si jih dobro! V Tvojo skledo pljuvajol

## Hlevski gnoj na polju.

Izmed vseh gnojil, katere uporablja kmetovalec, je pač najvažnejši hlevski gnoj. S tem gnojilom ima opraviti vsak gospodar in vsak pričakuje od hlevskega gnoja čim večjega in poponejšega učinka. Da se pa ta učinek doseže, se mora z hlevskim gnojem pravilno postopati. Ni samo velike važnosti, da se gnoj shranjuje do uporabe na gnojšču pravilno, marveč isti se mora tudi na polju pravilno uporabljati tako, kakor nas uči znanost in praktična izkušnja.

Da nam bode jasno, v čem obstoji učinkovitost hlevskega gnoja in kako se mora uporabljati, da se mu ta učinkovitost v zemlji ohrani, ne bode odveč, ako si v naslednjih vrsticah malo pojasnimo, kaj je v gnoju, kar ga dela učinkovitega in kako učinkujejo te snovi.

V hlevskem gnoju se nahajajo snovi, porabne kot rastlinska hrana, in to so dušičnate, fosfatne, kalijeve in apnene snovi, torej vse snovi, katere moramo dajati zemlji, da dobimo od rastlin, vsejanih v to zemljo, pridelke. Pa ne samo to. V hlevskem gnoju se nahaja tudi mnogo snovi, tekozanih organskih snovi, ki se v zemlji sčasoma spremenijo v spristenino. Najdemo pa v hlevskem gnoju tudi velike množine bakterij, katerih n. pr. v umetnih gnojilih ne najdemo.

Rastlinske redilne snovi, nahajajoče se v hlevskem gnoju, se pa zelo rade spreminjajo. Pod vplivom bakterij se spreminjajo dušičnate snovi v lahko hlapljivo obliko, v plin, kalijeve snovi se pa z dežjem izpirajo iz gnoja. Se najmanj razkrojljive so fosfatne snovi. Organske snovi se tudi spreminjajo, vsled teh sprememb se manjša očigledno množina hlevskega gnoja, ker se del teh snovi pretvarja v nevidni plin. Čimbolj je hlevski gnoj na zraku, tem hitreje se vrši ta razkroj. Ako je hlevski gnoj pokrit z zemljo, tedaj ta vrka vase vsled razkroja nastale pline. V nasprotnem slučaju pa uhajajo slednji v zrak. V tem slučaju zgubi hlevski gnoj na svoji učinkovitosti.

Najbolj je hlevski gnoj izpostavljen zraku in s tem velikim izgubam, ako se pušča dolgo časa na polju v ma-

Mesto njega pa se je nekega dne, dober mesec po njegovem odhodu, nenadoma oglasil na Porterjevi farmi — poročnik Arnot.

Vsi so se nepričakovane obiska odkritosrčno razveselili. Posebno še Ine. Saj je bila toliko hvale dolžna pogumnemu poročniku, ki se je s pravim viteškim junaštvom postavil na čelo rešilni četi in jo šel iskati v nevarno divjino.

Pripovedovanja kar ni bilo konce.

Podrobno je moral Arnot razlagati, kako ga je Trzan rešil in s koliko požrtvovalnostjo ga je negoval v samotni, zapuščeni džungli in pristrčno so se vsi smejali, ko je pravil, kako se je učil prve »omike«, kako je izpočetka sovražil nož in vilice in le s težavo mirno sedel na nevajenem stolu.

»Sicer pa je bil zelo dovteten in priden učenec, nadarjen da malo takih, ves vnet za izobrazbo in omiko, — vse seve edinole zato, da bi mogel dostojno nastopiti tukaj v Ameriki. Da ni bilo — Amerike, še danes bi bil divjak v džungli!«

Počasi in poudarkom je govoril in Ino so zadelo besede v srce. Prebledovala je, vest se ji je vzbujala, sram jo je bilo. Iz Arnotovih besed je donel občutek, čutila je, da ve vse, slutila je, da ni prišel v Wisconsin samo zaradi zaklada —

Na ustih ji je drhtelo vprašanje, kje je sedaj Trzan. Pa ni si upala govoriti o njem pred očetom.

Na pomoč ji je prišel sam gospod profesor.

»Skoda«, je dejal, »da je mladi gospod tako naglo odšel. Ali se je kaj oglasil pri vas? Kje je neki sedaj?«

»Imenitno službo je dobil in danes je kje spodaj v Capetownu v južni Afriki.«

»Glej, glej!« je dejal gospod Filander, »tako džungelski junak bo kedaj imeniten gospod!«

ali 2 veliki specijalni steklenici 63 din., 12 dvojnatih ali 4 specijalne steklenice za 99 din., 36 dvojnatih ali 12 specijalnih steklenic za 250 din., že ob enem z zabojem in poštnino razpošilja po povzetju ali proti plačilu vnaprej lekarnar Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg 341, Hrvatska. — Posamezne steklenice Elsafludja po 9 din. v lekarnah in sorodnih trgovinah.

lih kupih neraztrošen in nepodoran. Tako ravnanje s hlevskim gnojem je najslabše, ker ne samo, da trpimo velike izgube na najdražji rastlinski redilni snovi dušiku, temveč snovi, ki se izpirajo iz gnoja, pregreje mesto, kjer leži ta gnoj. Na teh mestih je vsled tega zemlja premočno gnojena, na druge mesta pa pride premalo gnojilnih snovi. Seveda tako neenakomerno gnojeno polje ni v stanu dati toliko pridelka, kot drugače, ako bi bilo enakomerno gnojeno.

Pri dolgem ležanju v malih kupih se pa manjša seve tudi radi razkrajanja množina gnoja. Niso samo velike važnosti redilne snovi v gnoju, temveč tudi množina gnoja na organskih snoveh. Saj nam ta, pokrita z zemljo, izdatno zboljša zemljo v njenih lastnostih, pa naj bode to težka ali pa lahka zemlja. Plin, ki se razvija vsled razkrajanja organske mase gnoja, pa izobno rahlja zemljo, posebno težko. Ako pa gnoj leži na polju z zemljo nepokrit, tedaj seveda vhaja ta plin brez haska v zrak.

Poleg navedenih dejstev se pa mora upoštevati to, da gnoj, ki je ležal dolgo časa na zraku, postane tudi težje razkrojljiv, ko pride v zemljo, kakor pa gnoj, ki je bil tekoj spravljjen v zemljo. Tak gnoj deluje radi tega veliko počasneje, ne glede na to, da je zelo veliko izgubil na učinkovitosti.

Razmišljanje o navedenih dejstvih nas bo dovedlo do tega, da bomo hlevski gnoj, ko istega spravljamo na polje, tudi takoj spravili v zemljo, to je takoj po vožnji raztrosili in podorali oziroma podkopali. Čim preje se to izvrši, tem boljši bo hlevski gnoj učinkoval. Čim toplejši je zrak, čim bolj je vetrovno in vlažno, tem hitreje se razkrajja in gubi na učinkovitosti nepodoran gnoj, ker v takih okolišninah ga razkrajja bakterije zelo v delo, tako da so že po par dnevih izgube zelo velike. Gnojenje z hlevskim gnojem bo najbolje radi tega tako izvesti, da se sproti navozi na polje gnoja samo toliko, da ga je mogoče čim preje podorati; ne pa tako, da se gnoj razvozi ves na polje, odloži tam v malih kupih, nato se šele raztrosi, in ko je to gotovo, tedaj šele podorje. Orati se po gnojenju itak mora, pa naj se to izvrši preje ali kasneje, za dobro delovitost gnoja bo pa bolje, da se navozi gnoja na polje najprvo na dva ali tri kraje (ogone), tam takoj raztrosi in takoj podorje. Šele ko je to gotovo, tedaj se začne gnoj voziti naprej na polje; ko se je ta raztrosil zopet po dveh ali treh nadaljnjih krajih, se zopet podorava in tako naprej, dokler ni vse polje zagnojeno in preorano. Tako se mora postopati, če se vozi gnoj z gnojščna na polje, pa tudi je-daj, če se je gnoj že preje zvožil na polje in tam zložil na kup. Pri temu je treba, ko se kup razvozi, raztrositi tudi zemljo, s katero je bil kup pokrit in zemljo izpod kupa, ker je ta močno prepojena z gnojilnimi snovmi.

## Iz društvenega gibanja.

Gornja Radgona. Naj objavimo kratko poročilo o običnem zboru Katoliškega prosvetnega društva, ki se je vršil dne 21. februarja v posojilnični pisarni. Odboz

»Vsekakor!« je pripomnil Arnot in napeljal pogovor na Trzanov doživljaj s policijo. Izogniti se je hotel poprašanju o Trzanovi bodočnosti, ker ni hotel Ine v zadrego spraviti.

Ko pa sta se drugi dan sama sprehajala po vrtu, se je koj lotil perečega vprašanja.

»Gospodična«, je začel, »sinoči sem vam povedal, da je bil Trzan pri meni. Torej veste, čemu sem prišel sem v Wisconsin?«

Ine je molče prikimala.

»Dejali mi bode, da nimam pravice se vmešavati v vaše srčne zadeve. Sam čutim, da je posel kočljiv. Pa Trzan je moj prijatelj, življenje mu dolgujem in grdo nehvaležen bi bil, če bi mu ne pomagal v težavnem položaju, v katerega je zabredel.

Pa tudi vam imam pravico pomagati. Doli v koči ob robu džungle ste pustili zame pismo in zapisali vanj, da ste moja dolžnica. Tako hudo sicer ni, kar se mi ni posrečilo, da bi vam bil storil kako uslugo, pa vsaj nekaj pravice mislim ste mi dali, da vam smem pomagati. Kajne?«

Ine ga je hvaležno pogledala.

»Gospod poročnik, zelo nehvaležna bi vam bila, če bi vam karkoli očitala. Prosim vas, govorite brez ovin-kov in ozirov!«

»Dobro, gospodična! Vse bom povedal! Pa eno vas vnaprej prosim, je dejal po kratkem pomisleku. »Ne vznemirite se, bodite hladni, ravnodušni! Novice, ki sem vam je prinesel, so presenetljive in bodo nedvomno popolnoma izremenile vaš položaj —.«

Ine je pobledela.

»Pa menda ni —? Ali se je gospodu Trzanu — kaj zgodilo?«

(Dalje prihodnjič.)